

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ПрАТ «Вищий навчальний
заклад «Міжрегіональна Академія
управління персоналом»

Кирило МУРАВИЙОВ

2025 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072**

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Ордуханова Тиграна Гаррійовича

**за темою: «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в
умовах глобальних трансформацій»**

ВИТЯГ

з протоколу № 16 засідання міжкафедрального фахового семінару ПрАТ

«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління

персоналом» від 22 травня 2025 року

Присутні:

Головуючий міжкафедрального фахового семінару: Каліна Ірина Іванівна,
доктор економічних наук, професор, заступник директора ННІУЕБ;

Секретар міжкафедрального фахового семінару: Скиба Ганна Іванівна,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської
та страхової справи;

Члени семінару:

Кришталь Галина Олександрівна, доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи;

Каліна Ірина Іванівна, доктор економічних наук, професор, заступник
директора ННІУЕБ;

Гончаренко Михайло Федорович, доктор економічних наук, професор, віце
президент МАУП;

Дмитренко Геннадій Анатолійович, доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки бізнесу;

Дацій Олександр Іванович, доктор економічних наук, професор, завідувач
кафедри економіки бізнесу;

Братусь Ганна Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, завідувач
кафедри управління бізнесу;

Червінська Любов Петрівна, доктор економічних наук, професор, професор
кафедри менеджменту;

Романова Лідія Василівна, доктор економічних наук, професор, професор

кафедри маркетингу;

Брюховецька Ірина Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської та страхової справи;

Цімошинська Оксана Валентинівна, кандидат економічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри фінансів, банківської та страхової справи;

Хіміч Святослав Володимирович, доктор філософії зі спеціальності економіка, доцент кафедри фінансів, банківської та страхової справи;

Несходовський Ілля Сергійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської та страхової справи;

Коваль Микола Іванович, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської та страхової справи.

Жук Інна Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської та страхової справи

Мазур Юлія Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, декан ННІУЕБ.

Присутні на засіданні 15 осіб, із яких 8 докторів, 6 кандидатів наук, 1 доктор філософії зі спеціальності економіка. В тому числі за профілем поданої на розгляд дисертації: 3 особи, із яких 1 доктор і 2 кандидати наук.

Порядок денний:

1. Обговорення дисертаційної роботи Ордуханова Тиграна Гаррійовича на тему: «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій», поданої для попередньої експертизи на предмет її рекомендації до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Дисертація виконана в ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Науковий керівник – д.е.н., Кришталь Галина Олександрівна, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи, Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Рецензенти дисертації:

Дацій Олександр Іванович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки бізнесу.

Цімошинська Оксана Валентинівна, кандидат економічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри фінансів, банківської та страхової справи.

СЛУХАЛИ:

Доповідь Ордуханова Т.Г. за темою: «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Тема затверджена Вченою Радою ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» 28.06.2017 р. (протокол № 4).

Науковий керівник – д.е.н., Кришталь Галина Олександрівна, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи, Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Доповідь здобувача:

Шановний пане головуєчий! Шановні учасники поважного зібрання!

Вашій увазі пропонується дисертаційна робота за темою: «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій», що подається до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», виконане на кафедрі фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Глобальні трансформації змінюють підходи до управління інвестиційними ресурсами: зростає значення сталого розвитку, енергоефективності, цифровізації та «зелених» технологій. Водночас зростає конкуренція за інвестиції, поглиблюється невизначеність інвестиційного середовища, особливо в умовах кризових явищ, які супроводжують світову економіку. Відповідно, будівельним підприємствам необхідно переглядати традиційні підходи до формування інвестиційної політики, орієнтуючись на довгострокову ефективність, стратегічну гнучкість, інноваційність та ризик-орієнтоване управління.

Значущість проблеми зумовлена також потребою у забезпеченні інфраструктурного оновлення, реконструкції житлового фонду, розвитку транспортної, енергетичної та соціальної інфраструктури в Україні, що потребує значних інвестиційних ресурсів. Водночас потенціал будівельної галузі залишається недостатньо реалізованим через брак інституційних механізмів стимулювання інвестиційної активності, відсутність ефективної моделі залучення приватного капіталу, а також недосконалу систему оцінки ефективності інвестиційних рішень.

Таким чином, дослідження ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій є надзвичайно актуальним, оскільки дозволяє сформулювати сучасні підходи до управління інвестиційними процесами, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності галузі, зміцнення економічної безпеки та забезпечення сталого розвитку.

Проблематика адаптації інвестиційної політики в будівельній сфері в умовах глобальних трансформацій активно обговорюється як українськими, так і зарубіжними науковцями. Зокрема, у працях, Е. Дж. Долан, Д. Є. Ліндей, Дж. М. Кейнс, Р. М. Solow та інших дослідників розглядаються питання формування інвестиційного клімату, ролі регуляторних чинників і впливу інституційних змін на розподіл капіталу. Їхні ідеї є корисними для осмислення сучасної логіки інвестування, проте потребують адаптації до реалій українського ринку, зокрема в умовах післявоєнного відновлення інфраструктури.

У вітчизняному науковому просторі питання інвестиційної політики, її впливу на економічний розвиток галузей та ефективність інвестиційних рішень висвітлюються у працях таких дослідників, як В. М. Гальчинський, В. Г. Федоренко, М. П. Денисенко, С. В. Мочерний, А. Г. Загородній та інші. Значна

увага у їхніх роботах приділяється питанням формування інституційного середовища, залучення іноземних інвестицій, розробки стратегічних підходів до управління інвестиційними потоками, а також удосконалення механізмів оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємств.

Незважаючи на вагомий доробок у вказаній сфері, комплексна оцінка ефективності інвестиційної політики саме будівельних підприємств у контексті глобальних трансформацій залишається недостатньо розробленою. Сучасні зміни у світовій економіці, зокрема геополітична нестабільність, впровадження цифрових та екологічно орієнтованих інновацій, прискорення урбанізації та зростаючий попит на інфраструктурні проекти, вимагають нових наукових підходів до формування гнучкої та адаптивної інвестиційної політики в будівельному секторі.

У той же час українські будівельні підприємства стикаються з численними бар'єрами, серед яких: обмеженість фінансових ресурсів, недосконалість нормативно-правової бази, високі ризики ведення бізнесу, складність залучення іноземного капіталу та недостатня інтеграція сучасних інвестиційно-інноваційних підходів. Потреба у вдосконаленні методичних підходів до оцінки ефективності інвестиційної політики, формуванні моделей управління інвестиційною діяльністю в умовах зовнішніх змін та внутрішніх викликів, зумовлює наукову актуальність та практичну значущість обраної теми дисертаційного дослідження.

Таким чином, існує об'єктивна необхідність у поглибленні наукових знань щодо теоретико-методологічних основ інвестиційної політики, її ролі у зміцненні потенціалу будівельних підприємств та розробці сучасних інструментів управління інвестиційними процесами, що сприятимуть підвищенню стійкості, ефективності та конкурентоспроможності галузі в умовах глобальних трансформацій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до тематичних планів наукових досліджень Міжрегіональної Академії управління персоналом за темою: «Модернізація механізмів формування фінансових ресурсів державними структурами, суб'єктами господарювання і населенням України як умова економічного та соціального розвитку суспільства» (номер державної реєстрації – 0121U108233) (провів комплексне дослідження існуючих підходів до визначення понять «інвестування» та «інвестиційна політика» та запропонував удосконалити систему методологічних інструментів для ефективного управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства; розробив концепцію напрямів розвитку інвестиційного потенціалу будівельного підприємства, яка побудована на основі стратегічного та інноваційного підходів, спрямована на зміцнення конкурентних переваг підприємства, та включає в себе систему експертизи пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності, побудовану на принципах, програмах, політиці та елементах оцінки ефективності інвестиційної політики).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій, з урахуванням сучасних викликів світового економічного середовища, інституційних змін, та необхідності формування стійких конкурентних переваг.

Для досягнення мети дослідження вирішувалися такі завдання:

- проаналізувати сутність та зміст інвестиційної політики будівельних підприємств, визначити її ключові елементи та особливості в умовах глобальних трансформацій;
- вивчити структуру кругообігу інвестицій у будівельній галузі та оцінити їхній вплив на ефективність інвестиційної політики підприємств;
- дослідити міжнародний досвід залучення інвестицій у будівельний сектор і визначити можливості його адаптації до умов України;
- провести діагностику розвитку ринку будівельних підприємств в Україні, аналізуючи основні тенденції та фактори, що впливають на інвестиційну активність;
- розробити критерії та методичні підходи до оцінювання ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств;
- дослідити роль та вплив «зелених» інвестицій на розвиток інвестиційної політики будівельних підприємств в контексті сучасних екологічних вимог;
- розробити концептуальні положення підвищення ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств з урахуванням особливостей глобальних трансформацій;
- запропонувати механізми залучення інвестицій, що відповідають сучасним викликам та можливостям будівельної галузі;
- розробити інтеграційну систему управління ризиками як невід'ємну складову механізму залучення інвестицій у будівельних підприємствах.

Об'єктом дослідження є процес формування та реалізації інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій економіки.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади, методичні підходи та практичні аспекти підвищення ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств з урахуванням зовнішніх і внутрішніх трансформаційних викликів.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дисертаційної роботи є фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові дослідження вітчизняних та зарубіжних авторів у сфері інвестиційної політики, будівництва та управління, а також нормативно-правові акти України, що регулюють інвестиційну діяльність будівельних підприємств.

У процесі дослідження застосовувалась комплексна система методів, зокрема: аналіз і синтез — для вивчення сутності, структури та змісту інвестиційної політики будівельних підприємств, а також взаємозв'язків її складових; порівняння — для зіставлення результатів реалізації інвестиційної політики в різні періоди, оцінки впливу глобальних трансформацій на ефективність інвестицій; методи статистичного аналізу (середні, відносні величини, тренди) — для кількісної оцінки ефективності інвестиційної діяльності будівельних підприємств та визначення динаміки змін на ринку; економіко-математичне моделювання — для розробки моделей оцінювання ефективності інвестиційної політики, прогнозування наслідків реалізації інвестиційних стратегій; графічний метод — для візуалізації динаміки основних показників інвестиційної діяльності будівельної галузі та підприємств; системний підхід — для комплексного аналізу взаємодії факторів, що впливають на інвестиційну політику, та формування механізмів її адаптації до умов

глобальних трансформацій.

Наукова новизна роботи полягає у в розробці теоретико-методологічних і науково-практичних засад вирішення проблем інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій. Найважливішими результатами, що характеризуються новизною і розкривають логіку, масштабність, повноту та зміст дисертації, є такі:

Вперше:

- розроблена концепція напрямків розвитку інвестиційного потенціалу будівельного підприємства побудована на основі стратегічного та інноваційного підходів, яка спрямована на зміцнення конкурентних переваг підприємства, та включає в себе систему експертизи пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності, побудовану на принципах, програмах, політиці та елементах оцінки ефективності інвестиційної політики;

Удосконалено:

- систему методологічних інструментів для ефективного управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства, який на відміну від нині відомих, враховує етап впровадження системи моніторингу та контролю за виконанням інвестиційних проєктів та етап створення системи стимулювання інновацій та впровадження нових технологій, що дозволяє не тільки забезпечити стабільний фінансовий результат, але й адаптуватися до змін на ринку, зміцнюючи конкурентні позиції будівельного підприємства;

- чотирирівнева модель інтегральної оцінки ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств, яка на відміну від існуючих, ґрунтується на таких факторах, як ефективність інвестиційного проєкту, ефективність механізму реалізації інвестиційного проєкту, стратегічна ефективність інвестиційної політики (рентабельність інвестицій, конкурентні переваги на ринку будівництва, довгострокова стабільність та здатність підприємства адаптуватися до змін на ринку) та стійкість і адаптивність інвестиційної політики;

- принципи інвестування у проєкти «зеленого» будівництва, які на відміну від існуючих, базуються на обґрунтуванні принципу екологічної ефективності, технологічної інноваційної, фінансової інклюзивної, економічної ефективності та довгострокової стійкості, циркулярності та ресурсозбереженості, адаптації до кліматичних змін, що сприятиме поліпшенню екологічної ситуації в країні, залученню міжнародних інвестицій, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та створенню стійкої та ефективної інвестиційної політики в будівельній галузі;

Дістало подальшого розвитку:

- визначення провідної дефініції дослідження «інвестиційна політика», що дозволило поглибити змістовне тлумачення даної дефініції, як системи державних і корпоративних заходів, спрямованих на формування умов для ефективного залучення і розподілу інвестиційних ресурсів, яка включає в себе правові, економічні, фінансові та інституційні механізми для досягнення сталого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та соціального добробуту, що передбачає не лише підтримку інвестиційної активності, але й забезпечення стабільності, прозорості та мінімізації ризиків для інвесторів на всіх

етапах інвестиційного циклу, а також враховує соціальні та екологічні наслідки інвестиційної діяльності, що сприятиме розширенню понятійно-категоріального апарату фінансової науки;

- теоретико-методологічний підхід кругообігу фінансових інвестицій та чинників впливу на обсяги інвестицій в будівельну галузь шляхом структуризації основних чинників (факторів), що визначають ефективність інвестиційних потоків, та на відміну від існуючих підходів враховує взаємозв'язок між економічними, регуляторними та соціальними чинниками, які впливають на інвестиційну активність у будівництві та дає можливість будівельним підприємствам бути більш гнучкими та адаптивними в виборі інвестора;

- запропоновано розширений інструментарій залучення інвестицій в будівельну галузь України, який на відміну від існуючого, поєднує комплекс фінансових, маркетингових, державних (адміністративних), юридичних, технологічних та комунікаційних інструментів та сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату, що забезпечує комплексний підхід до стимулювання інвестиційного потенціалу будівельних підприємств;

- класифікаційні ознаки «зелених інвестицій» у контексті проектів "зеленого" будівництва у частині типів інвестицій, географічного спрямування, типів впливу на ринок капіталу (ринок робочої сили, інфраструктурні проекти, сталий розвиток, зміна клімату), типів активів (відновлювальна енергетика, екологічні технології, «зелені» інфраструктурні проекти, зелені компанії), цілей інвестування (зниження викидів CO₂, розвиток відновлювальної енергетики, збереження біорізноманіття, покращення енергетичної ефективності) та інвестиційних інструментів (зелені облігації, екологічні акції, соціально відповідальні інвестиційні продукти);

- механізм залучення інвестиційних ресурсів в розвиток будівельного підприємства, який на відміну від існуючих, враховує принципи залучення фінансів, критерії відбору інвестора, чинники, які впливають на кругообіг інвестицій в будівельну галузь, джерела інвестиційних коштів, що створює передумови для оцінки інвестиційної політики будівельного підприємства, з метою побудови інформаційної інфраструктури для прийняття та підтримки ефективних інвестиційних рішень та мінімізації (або нівелювання) ризиків.

Перейду до отриманих результатів дослідження.

На основі проведеного дослідження ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій отримані наступні результати.

1. Проведено теоретичне узагальнення існуючих підходів до визначення понять «інвестиції», «інвестиційна діяльність», «інвестиційна політика» та запропонували авторське бачення визначення «інвестиційна політика», яке можна розглядати як систему державних і корпоративних заходів, спрямованих на формування умов для ефективного залучення і розподілу інвестиційних ресурсів, яка включає в себе правові, економічні, фінансові та інституційні механізми для досягнення сталого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та соціального добробуту, що передбачає не лише підтримку інвестиційної активності, але й забезпечення стабільності, прозорості та мінімізації ризиків для інвесторів на всіх етапах інвестиційного циклу, а також враховує соціальні та екологічні наслідки

інвестиційної діяльності.

2. Розглянуто структурування кругообігу інвестицій в будівельну галузь, та дійшли до висновку, що для ефективного функціонування будівельного підприємства необхідно мати доступ до різноманітних фінансових інструментів і постійно коригувати капітальну структуру, адаптуючи її до поточних умов ринку. Взаємодія з фінансовим ринком через емісію цінних паперів і формування інвестиційних портфелів стає важливим інструментом для забезпечення стабільного фінансування великих будівельних проєктів, підвищення конкурентоспроможності та успішного розвитку підприємства в умовах змінної економічної ситуації.

3. Сформульовано чинники, які впливають на будівництво, готові об'єкти та дохід: економічні, технологічні, політичні та регуляторні, ринкові, соціальні, екологічні, фінансові. Запропонована схема чинників (факторів), які впливають на кругообіг інвестицій в будівельній галузі, має на меті виявлення основних факторів, що визначають ефективність інвестиційних потоків в цій важливій сфері економіки. На відміну від існуючих моделей, вона дає можливість більш детально врахувати взаємозв'язок між різними економічними, регуляторними та соціальними чинниками, що впливають на інвестиційну активність у будівництві. Дана модель дозволяє не тільки аналізувати традиційні аспекти інвестування, але й враховувати сучасні виклики, такі як технологічні інновації, зміни в законодавчому середовищі, глобальні економічні тренди та потреби населення. В результаті, запропонована схема може стати більш гнучким та адаптивним інструментом для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень (в частині вибору інвестора), що відповідають вимогам сучасного будівельного ринку.

4. Розкрито напрями стимулювання інвестиційної активності в розвинених країнах, та дійшли до висновку, що інтеграція різних інструментів і механізмів стимулювання інвестицій дає країнам можливість не лише залучати інвестиції, але й створювати основу для сталого та високопродуктивного економічного розвитку. Стратегічний підхід до створення інвестиційної привабливості дозволяє розвиненим країнам не лише утримувати, а й посилювати свою позицію на міжнародних фінансових ринках, ставши важливими гравцями в глобальній економіці.

5. Розгляд обсягів європейських інвестицій в Україну дозволив оцінити рівень довіри іноземних партнерів до національної економіки, визначити галузі, які мають найбільший потенціал розвитку, та розробити стратегії для подальшого стимулювання капіталовкладень. Створення сприятливих умов для інвесторів, зокрема через покращення правового регулювання, боротьбу з корупцією, забезпечення стабільності фінансової системи та гарантії захисту капіталу, стане важливим кроком на шляху до зростання міжнародного економічного співробітництва та інтеграції України в європейський економічний простір.

6. Запропоновано комплексний підхід до залучення іноземних інвестицій, що включає нормативно-правові реформи, інституційну підтримку бізнесу та розвиток інфраструктури, в майбутньому може стати ключовим чинником сталого економічного розвитку України та її успішної інтеграції у світову економічну систему. Ознайомлення із зарубіжним досвідом дозволив виділити низку

перспективних напрямів регулювання інвестиційної діяльності, які можуть бути адаптовані до умов України.

7. Запропоновано схему інструментів залучення інвестицій в будівельну галузь України, яка на відміну від існуючого інструментарію поєднує комплекс фінансових, маркетингових, державних (адміністративних), юридичних, технологічних та комунікаційних інструментів. Їх реалізація здатна сприяти активізації інвестиційної діяльності, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та забезпеченню сталого розвитку, та орієнтовані на довгострокову стратегію, підтримку інновацій, розвиток пріоритетних галузей та регіонів, а також захист прав інвесторів.

8. Сформовано та обґрунтовано систему методологічних інструментів для ефективного управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства, який на відміну від нині відомих, враховує етап впровадження системи моніторингу та контролю за виконанням інвестиційних проєктів та етап створення системи стимулювання інновацій та впровадження нових технологій, що дозволяє не тільки забезпечити стабільний фінансовий результат, але й адаптуватися до змін на ринку, зміцнюючи конкурентні позиції будівельного підприємства.

9. Проведено аналіз очікувань будівельних підприємств щодо перспектив їхньої ділової активності за видами економічної діяльності у період 2020–2024 років. Дослідження базувалося на ключових індикаторах галузі, таких як індекс ділової впевненості, обсяги виконаних будівельних робіт, рівень замовлень, кадрові зміни, фактори, що обмежують діяльність, а також прогнозовані зміни цін та забезпеченість підприємств замовленнями. Оцінка впливу факторів, що стримують будівельну діяльність показала, що найбільший вплив на будівельний сектор мають фінансові обмеження та недостатній попит, які лишаються основними перешкодами. З кожним роком спостерігається певне поліпшення, однак погодні умови, нестача робочої сили та матеріалів залишаються важливими обмеженнями, особливо в умовах постійних економічних змін.

10. Запропоновано чотирирівимірну модель інтегральної оцінки ефективності інвестиційної політики будівельного підприємства, яку було представлено як чотирирівимірну систему координат, де кожен вимір відповідає окремому фактору, що впливає на ефективність інвестиційної політики, яка на відміну від існуючих, ґрунтується на таких факторах, як ефективність інвестиційного проєкту, ефективність механізму реалізації інвестиційного проєкту, стратегічна ефективність інвестиційної політики (рентабельність інвестицій, конкурентні переваги на ринку будівництва, довгострокова стабільність та здатність підприємства адаптуватися до змін на ринку) та стійкість і адаптивність інвестиційної політики.

11. Запропонована матриця впливу інвестицій на проєкти «зеленого» будівництва, яка демонструє можливості інтеграції сталих та інноваційних практик у будівництво, що дозволяє зберігати природні ресурси, знижувати екологічний вплив і створювати умови для економічного зростання в рамках нових екологічно орієнтованих моделей бізнесу.

12. Розкрито підходи до класифікації «зелених інвестицій» у контексті проєктів "зеленого" будівництва, які доповнені новими категоріями для більш глибокого та

всестороннього аналізу цього важливого елементу сталого розвитку. Завдяки групуванню основних класифікаційних ознак, створюється чітке та структуроване уявлення про різні аспекти «зелених інвестицій» у будівельному секторі, що є важливою частиною національних і міжнародних зусиль щодо сталого розвитку.

Було виділено кілька ключових класифікаційних ознак: рівень інвестування, основні стейкхолдери, сфера інвестування, термін інвестицій, тип інвестицій, географічне спрямування, тип впливу на ринок, тип активів, ціль інвестування та інвестиційні інструменти. Даний підхід дозволив розкрити всю глибину зелених інвестицій, а також звернути увагу на нові підходи, такі як транснаціональні інвестиції, соціально відповідальні інструменти та екологічні технології.

13. Розглянуто та обґрунтовано принципи оцінки ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств. Оцінка ефективності інвестиційної політики є складним і багатоаспектним процесом, що передбачає глибокий аналіз економічних, фінансових, технологічних, соціальних та екологічних параметрів функціонування підприємства. Ефективна політика управління інвестиціями у будівельній галузі базується на стратегічному плануванні, збалансованому фінансовому менеджменті, ризик-орієнтованому підході, розвитку партнерських відносин, прозорості управлінських рішень та активному впровадженні інноваційних технологій. Її реалізація дозволяє будівельним підприємствам зміцнювати свої позиції на ринку, підвищувати інвестиційну привабливість та забезпечувати стійке зростання у довгостроковій перспективі.

14. Запропонована концепція методологічного інструментарію для оцінки ринкових можливостей та визначення напрямків інноваційного розвитку будівельного підприємства в умовах глобальних трансформацій, побудована на основі стратегічного та інноваційного підходів, яка спрямована на зміцнення конкурентних переваг підприємства, та включає в себе систему експертизи пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності, побудовану на принципах, програмах, політиці та елементах оцінки ефективності інвестиційної політики.

15. Представлено комплексний механізм залучення інвестиційних ресурсів у розвиток будівельного підприємства, який ґрунтується на взаємодії низки ключових економічних, фінансових, технологічних, політичних, ринкових, соціальних та екологічних чинників. Механізм включає декілька взаємопов'язаних кроків, які забезпечують ефективне залучення та використання інвестиційних коштів. Запропонований механізм охоплює весь життєвий цикл залучення інвестицій – від аналізу потреб у фінансуванні до реалізації проекту та оцінки його ефективності. Взаємозв'язок між економічними, фінансовими, технологічними та соціально-екологічними чинниками забезпечує комплексний підхід до управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства та сприяє підвищенню його конкурентоспроможності на ринку.

16. Побудована інтеграційна система управління ризиками в механізм залучення інвестицій будівельних підприємств, яка передбачає створення цілісної інфраструктури, орієнтованої на своєчасну ідентифікацію, оцінку, моніторинг, контроль та мінімізацію потенційних загроз, що можуть мати негативний вплив на інвестиційну діяльність. Запропонована система органічно поєднана з усіма етапами інвестиційного процесу — від первинної ідеї до завершення будівництва і

введення об'єкта в експлуатацію.

Дисертацію виконано та обговорено на кафедрі фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної Академії управління персоналом. Висновки та пропозиції дисертаційного дослідження опубліковано у наукових статтях.

Основні положення дисертаційної роботи доповідалися й одержали позитивну оцінку на чотирьох міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: V Міжнародний літній науковий симпозіум «Інноватика в сучасній освіті та науці: теорія, методологія, практика» (м. Одеса, 29–30 липня 2022 р.); VII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» (м. Полтава, 28-29 березня 2024 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні підходи у відновленні транспортної інфраструктури в особливих умовах воєнного стану: виклики та перспективи» (м. Київ, 23-24 жовтня 2024 р.); X Міжнародна науково-практична конференція "Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи" (м. Одеса, 04-05 жовтня 2024р).

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 9 наукових працях, у тому числі – 4 авторські статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному виданні, 4 тез доповідей за матеріалами конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 2,88 друк. арк. Власні здобутки висвітлено у 2,37 друк. арк.

Доповідь завершено. Дякую за увагу!

ЗАПИТАННЯ:

Г.А. Братусь, д.е.н., професор. *Вами було розглянуто та запропоновано теоретико-методологічний підхід кругообігу фінансових інвестицій. Чи існує на сьогодні універсальний підхід до моделювання кругообігу інвестицій у будівництві?*

Відповідь здобувача. Дякую за запитання.

Універсального підходу наразі не існує. У зв'язку з цим у дисертаційному дослідженні запропоновано структурну модель кругообігу інвестицій у будівництві, яка базується на системному підході до розуміння інвестиційних потоків та їх взаємозв'язків з етапами життєвого циклу будівельного проєкту. Така модель враховує специфіку інвестиційного середовища, включаючи участь різних фінансових посередників, зміну пріоритетів інвесторів залежно від фази економічного циклу, а також необхідність управління ризиками та досягнення оптимального балансу між ліквідністю, прибутковістю й надійністю вкладень.

Запропонований нами теоретико-методологічний підхід кругообігу фінансових інвестицій та чинників впливу на обсяги інвестицій в будівельну галузь, шляхом структуризації основних чинників (факторів), що визначають ефективність інвестиційних потоків, та на відміну від існуючих підходів враховує взаємозв'язок між економічними, регуляторними та соціальними чинниками, які впливають на інвестиційну активність у будівництві та дає можливість будівельним підприємствам бути більш гнучкими та адаптивними в виборі інвестора

М.Ф. Гончаренко, д.е.н., професор. *В чому полягає практичне значення схеми чинників впливу на інвестиційну активність у будівельній галузі?*

Відповідь здобувача: Дякую за запитання.

Вона є зручним інструментом для інвесторів та управлінців у прийнятті рішень, що базуються на комплексному аналізі ринку. Запропонована нами схема чинників (факторів), які впливають на кругообіг інвестицій в будівельній галузі, має на меті виявлення основних факторів, що визначають ефективність інвестиційних потоків в цій важливій сфері економіки. Також дана схема дозволяє формалізувати вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на інвестиційні потоки, що є особливо актуальним в умовах економічної турбулентності. На відміну від існуючих моделей, вона дає можливість більш детально врахувати взаємозв'язок між різними економічними, регуляторними та соціальними чинниками, що впливають на інвестиційну активність у будівництві. Запропонована схема може стати більш гнучким та адаптивним інструментом для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень (в частині вибору інвестора), що відповідають вимогам сучасного будівельного ринку.

Г.І. Скиба, к.е.н., доцент. *Чи є ваші пропозиції щодо стимулювання інвестицій новими у порівнянні з чинною практикою в Україні?*

Відповідь:

Так, пропозиції щодо стимулювання інвестицій новими у порівнянні з чинною практикою в Україні є новими, оскільки запропонований підхід базується на інтеграції європейського досвіду, включаючи поєднання фіскальних, регуляторних та інституційних стимулів. Нами запропоновано схему інструментів залучення інвестицій в будівельну галузь України, яка на відміну від існуючого інструментарію поєднує комплекс фінансових, маркетингових, державних (адміністративних), юридичних, технологічних та комунікаційних інструментів. Їх реалізація здатна сприяти активізації інвестиційної діяльності, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та забезпеченню сталого розвитку, та орієнтовані на довгострокову стратегію, підтримку інновацій, розвиток пріоритетних галузей та регіонів, а також захист прав інвесторів.

О.І. Даций д.е.н, професор. *В чому полягає наукова новизна запропонованої моделі залучення іноземних інвестицій у будівництво?*

Відповідь здобувача. Дякую за запитання.

Новизна полягає в комплексному об'єднанні інструментів, що охоплюють не лише економічну та фінансову площини, а й інституційно-правовий та інфраструктурний компоненти. Це дозволяє створити адаптивну систему управління інвестиціями, здатну реагувати на глобальні трансформації. Нами розглянуто напрями стимулювання інвестиційної активності в розвинених країнах, та дійшли до висновку, що інтеграція різних інструментів і механізмів стимулювання інвестицій дає країнам можливість не лише залучати інвестиції, але й створювати основу для сталого та високопродуктивного економічного розвитку. Стратегічний підхід до створення інвестиційної привабливості дозволяє розвиненим країнам не лише утримувати, а й посилювати свою позицію на

міжнародних фінансових ринках, ставши важливими гравцями в глобальній економіці.

Ю.В. Мазур, к.е.н., доцент. *В доповіді Ви зазначили, що Вами була розроблена та запропонована чотиривимірна модель оцінки інвестиційної політики. В чому суть запропонованої Вами моделі? Та яке практичне значення застосування запропонованої Вами моделі?*

Відповідь здобувача. Дякую за запитання.

Запропонована нами чотиривимірну модель інтегральної оцінки ефективності інвестиційної політики будівельного підприємства, представлена як чотиривимірну систему координат, де кожен вимір відповідає окремому фактору, що впливає на ефективність інвестиційної політики, яка на відміну від існуючих, ґрунтується на таких факторах, як ефективність інвестиційного проекту, ефективність механізму реалізації інвестиційного проекту, стратегічна ефективність інвестиційної політики (рентабельність інвестицій, конкурентні переваги на ринку будівництва, довгострокова стабільність та здатність підприємства адаптуватися до змін на ринку) та стійкість і адаптивність інвестиційної політики. Практичне застосування чотиривимірної моделі інтегральної оцінки ефективності інвестиційної політики підтверджене довідками про впровадження на трьох будівельних підприємствах України.

І.І. Каліна, д.е.н., професор. *Яким чином запропонований Вами комплексний механізм залучення інвестиційних ресурсів у розвиток будівельного підприємства є приємним ефективному залученню та використанню інвестиційних коштів?*

Відповідь здобувача: Дякую за запитання.

Представлено комплексний механізм залучення інвестиційних ресурсів у розвиток будівельного підприємства, який ґрунтується на взаємодії низки ключових економічних, фінансових, технологічних, політичних, ринкових, соціальних та екологічних чинників.

Механізм включає декілька взаємопов'язаних кроків, які забезпечують ефективне залучення та використання інвестиційних коштів. Початковим етапом є ідентифікація потреб у фінансуванні на основі принципів залучення фінансових коштів, що передбачає детальний аналіз фінансового стану підприємства, оцінка привабливості проекту будівництва (рентабельність, стратегічне значення тощо), прозорість інформації для інвесторів, визначення стратегічних пріоритетів розвитку, оцінка необхідних обсягів інвестицій для реалізації конкретних проектів та спрощення процесу інвестування.

Наступним кроком є пошук потенційних інвесторів, який базується на критеріях відбору інвестора, а саме аналізі їхньої фінансової стабільності, рівня ризикованості капіталу, інвестиційного досвіду та готовності до довгострокової співпраці. На цьому етапі також враховується репутація інвесторів та їхня соціальна відповідальність, що є особливо важливим у контексті сталого розвитку галузі.

Завершальним кроком є контроль та моніторинг реалізації інвестиційного проекту. Використовуючи створену інформаційну інфраструктуру, підприємство

забезпечує постійне відстеження виконання планів, оперативне виявлення можливих відхилень та прийняття управлінських рішень щодо їх усунення. Моніторинг також дозволяє інвесторам отримувати актуальну інформацію про перебіг реалізації проекту, що сприяє підвищенню рівня довіри та ефективності взаємодії між сторонами.

Запропонований механізм охоплює весь життєвий цикл залучення інвестицій – від аналізу потреб у фінансуванні до реалізації проекту та оцінки його ефективності. Взаємозв'язок між економічними, фінансовими, технологічними та соціально-екологічними чинниками забезпечує комплексний підхід до управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства та сприяє підвищенню його конкурентоспроможності на ринку.

А.О. Брюховецька, к.е.н., доцент. *Чи враховували Ви в своїй роботі ризики, які можуть виникати під час залучення інвестицій будівельних підприємств?*

Відповідь здобувача: Дякую за запитання.

Так, нами була побудована інтеграційна система управління ризиками в механізм залучення інвестицій будівельних підприємств, яка передбачає створення цілісної інфраструктури, орієнтованої на своєчасну ідентифікацію, оцінку, моніторинг, контроль та мінімізацію потенційних загроз, що можуть мати негативний вплив на інвестиційну діяльність. Запропонована система органічно поєднана з усіма етапами інвестиційного процесу — від первинної ідеї до завершення будівництва і введення об'єкта в експлуатацію.

О.В. Цімошинська, к.е.н., доцент. *Скажіть, будь ласка, в доповіді Ви зазначили, що було розглянуто розкрито підходи до класифікації «зелених інвестицій». Яким є результат проведеного дослідження?*

Відповідь здобувача: Дякую за запитання.

В дисертації було розкрито підходи до класифікації «зелених інвестицій» у контексті проектів "зеленого" будівництва, які доповнені новими категоріями для більш глибокого та всебічного аналізу цього важливого елементу сталого розвитку. Завдяки групуванню основних класифікаційних ознак, створюється чітке та структуроване уявлення про різні аспекти «зелених інвестицій» у будівельному секторі, що є важливою частиною національних і міжнародних зусиль щодо сталого розвитку.

Було виділено кілька ключових класифікаційних ознак: рівень інвестування, основні стейкхолдери, сфера інвестування, термін інвестицій, тип інвестицій, географічне спрямування, тип впливу на ринок, тип активів, ціль інвестування та інвестиційні інструменти. Даний підхід дозволив розкрити всю глибину зелених інвестицій, а також звернути увагу на нові підходи, такі як транснаціональні інвестиції, соціально відповідальні інструменти та екологічні технології.

ОБГОВОРЕННЯ:

О.І. Дачій д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу МАУП (рецензент):

Шановні колеги!

Робота має елементи наукової новизни, має теоретичну та практичну цінність для економічної науки. У дисертації здійснено комплексне теоретичне узагальнення існуючих підходів до визначення сутності інвестиційної політики, її цілей, завдань і принципів функціонування в умовах сучасних викликів глобальної трансформації. Автором запропоновано авторське бачення поняття «ефективність інвестиційної політики будівельного підприємства» з урахуванням динаміки макроекономічного середовища та змін у фінансовій архітектурі на інвестиційні рішення.

У роботі запропоновано узагальнену характеристику форм реалізації інвестиційної політики будівельних підприємств залежно від організаційно-управлінської структури. Особливу увагу приділено трансформації механізмів прийняття інвестиційних рішень в умовах нестабільності фінансових ринків, зміни джерел фінансування та активного розвитку проектного інвестування.

У дослідженні проаналізовано взаємозв'язок між зовнішніми передумовами трансформації, стратегічними орієнтирами підприємства та вибором ефективних інвестиційних рішень. Значним внеском у практичну складову роботи є запропонований комплексний механізм залучення інвестиційних ресурсів у розвиток будівельного підприємства, який ґрунтується на взаємодії низки ключових економічних, фінансових, технологічних, політичних, ринкових, соціальних та екологічних чинників.

Практичну цінність роботи підвищують надані пропозиції та практичні рекомендації підприємствам. З цією метою до проведення глибокого аналізу ситуації у цій сфері, здобувачем були залучені статистичні, аналітичні, експертні та інші матеріали, які стосуються: законодавчої бази підприємницьких структур. В цілому робота відповідає всім поставленим вимогам і може бути рекомендована для подання до спеціалізованої вченої ради до захисту.

Разом з тим, у контексті наукової розробленості проблематики, доцільно було б чіткіше структурувати огляд літератури, розділяючи науковців за напрямками дослідження, а також приділити більше уваги працям українських дослідників, які працюють у сфері інвестиційного менеджменту та економіки будівництва.

Здійснений аналіз дозволяє зробити висновок, що дисертація Ордуханова Тиграна Гаррійовича за темою: «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій», відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від

19.05.2023 р.).

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 9 наукових працях, у тому числі – 4 авторські статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному виданні, 4 тез доповідей за матеріалами конференцій.

Тому пропоную прийняти рішення про рекомендацію дисертаційного дослідження до захисту в спеціалізованій вченій раді.

О.В. Цімошинська к.е.н., доц., заступник завідувача кафедри фінансів, банківської та страхової справи МАУП (рецензент):

Шановні колеги!

У роботі розглянуто принципи оцінки ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств. Оцінка ефективності інвестиційної політики є складним і багатоаспектним процесом, що передбачає глибокий аналіз економічних, фінансових, технологічних, соціальних та екологічних параметрів функціонування підприємства. Ефективна політика управління інвестиціями у будівельній галузі базується на стратегічному плануванні, збалансованому фінансовому менеджменті, ризик-орієнтованому підході, розвитку партнерських відносин, прозорості управлінських рішень та активному впровадженні інноваційних технологій. Її реалізація дозволяє будівельним підприємствам зміцнювати свої позиції на ринку, підвищувати інвестиційну привабливість та забезпечувати стійке зростання у довгостроковій перспективі.

Дисертантом запропонована концепція методологічного інструментарію для оцінки ринкових можливостей та визначення напрямків інноваційного розвитку будівельного підприємства в умовах глобальних трансформацій, побудована на основі стратегічного та інноваційного підходів, яка спрямована на зміцнення конкурентних переваг підприємства, та включає в себе систему експертизи пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності, побудовану на принципах, програмах, політиці та елементах оцінки ефективності інвестиційної політики.

Розглянуто механізми інвестування в будівельну галузь України, джерела інвестицій та способи їх залучення. Пропоновані механізми відрізняються не лише за своїми особливостями, але й за рівнем ризику, дохідності та ефективності для інвесторів; включають різноманітні інструменти, які дають змогу залучати кошти як від приватних осіб, так і від державних чи іноземних інвесторів.

Дисертантом представлено комплексний механізм залучення інвестиційних ресурсів у розвиток будівельного підприємства, який ґрунтується на взаємодії низки ключових економічних, фінансових, технологічних, політичних, ринкових, соціальних та екологічних чинників.

Структура роботи є змістовною, послідовною та збалансованою в частині виконання поставлених завдань, висвітлення дослідницьких ідей і досягнення мети дослідження.

Загалом можна стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації дисертації мають достатню наукову новизну, практичне значення та суспільну корисність, які на належному рівні методологічно та емпірично обґрунтовані.

Характеризуючи в цілому новизну результатів наукових положень дисертаційної роботи, слід зазначити, що беззаперечна оригінальність

дисертаційного дослідження полягає в обраній його проблематиці та необхідності застосування будівельними підприємствами.

Таким чином, дисертація Ордуханова Тиграна Гаррійовича за темою: «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій» є актуальною і своєчасною. Рівень наукового дослідження та ефективність запропонованих автором заходів свідчать про відповідність дисертації встановленим вимогам, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Г.О. Кришталь д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи (науковий керівник):

Шановні колеги! Дисертація Ордуханова тиграна Гаррійовича присвячена вирішенню актуальних теоретико-методологічних і науково-практичних засад вирішення проблем інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій.

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження зумовлена тим, що сучасне міжнародне ринкове середовище характеризується надзвичайною динамікою, нестабільністю та високим рівнем конкуренції, що висуває нові вимоги до стратегічного управління будівельними підприємствами. В умовах глобальних трансформацій, спричинених цифровізацією, геополітичними ризиками, змінами в системі міжнародного фінансування та кліматичними викликами, ефективність інвестиційної політики набуває особливої ваги як ключовий інструмент забезпечення сталого розвитку галузі.

Для будівельних підприємств, які традиційно орієнтовані на капіталомісткі проекти з довготривалим інвестиційним циклом, виникає потреба не лише в адаптації до нових ринкових умов, але й у докорінній перебудові підходів до планування, формування та реалізації інвестиційної політики. Активна реакція на зміни більше не може бути фрагментарною або ситуативною — вона має бути системною та базуватись на сучасних моделях управління інвестиціями, які враховують ризики, динаміку зовнішнього середовища та потребу у змінах.

Таким чином, дослідження ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій є актуальним, своєчасним та надзвичайно важливим як для теоретичного осмислення сучасних викликів у галузі, так і для формування прикладних рішень, що здатні забезпечити інвестиційну стійкість та стратегічну гнучкість суб'єктів будівельного ринку.

Варто зазначити, що в дисертації вдало розкрито сутність і стан наукової проблеми, що досліджується, та обґрунтовано вибір і актуальність теми, визначено мету і завдання дослідження, його об'єкт і предмет, концепцію, гіпотезу, методичну і теоретичну основи дослідження, методи дослідження, розкрито наукову новизну отриманих результатів, їх теоретичне і практичне значення та особистий внесок здобувача. У роботі наведені переконливі дані про впровадження та апробацію результатів дослідження на численних науково-практичних конференціях та в публікаціях за темою дисертації.

На наш погляд, автором цілком слушно сформульовано мету дослідження, що

відповідає обраній темі. Зміст дисертації і його розкриття в текстовій частині засвідчує наукову зрілість автора, його наполегливість щодо розв'язання поставлених завдань для досягнення мети дослідження, а також переконливо продемонстровано вільне володіння автором сучасним економіко-математичним апаратом у науковому пошуку необхідних результатів, використання позитивного зарубіжного досвіду, застосування імітаційного моделювання бізнес-процесів, на основі якого визначаються відповідні стратегії управління, розробляються заходи для подолання проблем!

Для досягнення поставленої мети дисертації, формуються і послідовно розв'язуються наступні завдання :

- проаналізувати сутність та зміст інвестиційної політики будівельних підприємств, визначити її ключові елементи та особливості в умовах глобальних трансформацій;
- вивчити структуру кругообігу інвестицій у будівельній галузі та оцінити їхній вплив на ефективність інвестиційної політики підприємств;
- дослідити міжнародний досвід залучення інвестицій у будівельний сектор і визначити можливості його адаптації до умов України;
- провести діагностику розвитку ринку будівельних підприємств в Україні, аналізуючи основні тенденції та фактори, що впливають на інвестиційну активність;
- розробити критерії та методичні підходи до оцінювання ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств;
- дослідити роль та вплив «зелених» інвестицій на розвиток інвестиційної політики будівельних підприємств в контексті сучасних екологічних вимог;
- розробити концептуальні положення підвищення ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств з урахуванням особливостей глобальних трансформацій;
- запропонувати механізми залучення інвестицій, що відповідають сучасним викликам та можливостям будівельної галузі;
- розробити інтеграційну систему управління ризиками як невід'ємну складову механізму залучення інвестицій у будівельних підприємствах.

Наукова новизна одержаних автором результатів дослідження полягає в тому, що розробці теоретико-методологічних і науково-практичних засад вирішення проблем інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій.

Практичне значення отриманих результатів у дисертаційному дослідженні Ордуханова Т.Г. полягає в тому, що запровадження у практику висновків та пропозицій автора дисертаційного дослідження сприятиме підвищенню рівня ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій. Зокрема, у ТОВ «ТЕХНОБУДКОНСТРУКЦІЯ» використано розробки дисертанта в частині впровадження концепції напрямків розвитку інвестиційного потенціалу будівельного підприємства, яка побудована на основі стратегічного та інноваційного підходів та спрямована на зміцнення конкурентних переваг підприємства (довідка від 10.10.2024 р. № 44/1). ТОВ «Червонозоряне» прийнято до впровадження рекомендації щодо методологічних

інструментів для ефективного управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства та чотирирівневої моделі інтегральної оцінки ефективності інвестиційної політики (довідка від 17.09.2024 р. №17/09/24). ТОВ «Центаурус» використаний в роботі запропонований розширений інструментарій залучення інвестицій в будівельну галузь України та механізм залучення інвестиційних ресурсів в розвиток будівельного підприємства, який враховує принципи залучення фінансів, критерії відбору інвестора, чинники, які впливають на кругообіг інвестицій в будівельну галузь, джерела інвестиційних коштів, що створює передумови для оцінки інвестиційної політики будівельного підприємства, з метою побудови інформаційної інфраструктури для прийняття та підтримки ефективних інвестиційних рішень та мінімізації (або нівелювання) ризиків (довідка від 05.07.2024 р. №85).

Методичні розробки, схеми та алгоритми оцінки рівня ефективності інвестиційних політики будівельних підприємств, упроваджено в навчальний процес закладів вищої освіти, зокрема їх використано у підготовці теоретико-методичного забезпечення, у розробці робочих навчальних програм відповідних дисциплін Міжрегіональної Академії управління персоналом (включені кафедрою фінансів, банківської та страхової справи у вигляді змістовних блоків до дисципліни «Фінанси» та «Корпоративні фінанси») та виконане відповідно до наукової теми НДР Міжрегіональної Академії управління персоналом «Модернізація механізмів формування фінансових ресурсів державними структурами, суб'єктами господарювання і населенням України як умова економічного та соціального розвитку суспільства» (номер державної реєстрації – 0121U108233) (довідка від 09.01.2025 р. № 7/1).

Наведене тут і в оприлюднених наукових статтях і виступах на науково-практичних конференціях переконливо засвідчує, що дисертаційне дослідження Ордуханова Т.Г. має важливе теоретичне і практичне значення.

Як науковий керівник зазначаю, що здобувач дуже відповідально поставився до підготовки та написання дисертації, виявив неабиякі старання і наполегливість у проведенні дослідження, підготовці апробацій щодо його змісту, розробленні висновків та пропозицій. Його наукове дисертаційне дослідження охоплює широкий спектр проблем тематики дослідження.

Використання класичних методів наукових досліджень у поєднанні із застосуванням сучасних, запропонованих автором підходів до вирішення поставлених у дисертації завдань дали можливість йому переконливо обґрунтувати пропозиції щодо ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій.

У цілому, дисертація Ордуханова Тиграна Гаррійовича є самостійним та завершеним дослідженням, виконаним на належному науковому рівні. Це дозволяє вважати її вагомим внеском у розробку наукової проблеми.

На моє переконання, дисертант розкрив належним чином тему дисертаційного дослідження, досяг поставленої мети і визначених завдань. Матеріали проведеного дослідження можуть мати широке застосування як у теоретичній, так і практичній площині.

Слід також зазначити, що Ордуханов Т.Г. успішно виконав завдання освітньо-

наукової програми у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом». Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 9 наукових працях, у тому числі – 4 авторські статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному виданні, 4 тез доповідей за матеріалами конференцій.

Дисертація Ордуханова Т.Г. оформлена також відповідно до вимог Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дисертація Ордуханова Т.Г. містить нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», є самостійним, логічно побудованим і науково цінним дослідженням, яке може бути подане на розгляд і захист до спеціалізованої вченої ради ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

УХВАЛИЛИ:

Дисертація Ордуханова Т.Г. за темою: «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій» є самостійним, завершеним, цілісним науковим дослідженням, оформленим відповідно до встановлених вимог.

Актуальність теми та її зв'язок із планами науково-дослідних робіт.

Незважаючи на те, що питання формування та реалізації інвестиційної політики підприємств розглядалося у працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, результати аналізу наукових публікацій засвідчують, що ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств залишається недостатньо дослідженою як у теоретичному, так і в практичному аспектах. Особливо це стосується умов сучасних глобальних трансформацій, які докорінно змінюють економічну ситуацію, структуру ринків, вимоги до джерел фінансування та управлінських підходів у будівельному секторі. Таким чином, актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена нагальною потребою удосконалення теоретичних засад і практичних інструментів управління інвестиційною політикою будівельних підприємств у нових умовах функціонування, зокрема в умовах глобальних трансформацій, що охоплюють як економічні, так і технологічні, інституційні та соціальні зміни.

Дисертаційна робота виконана відповідно до тематичних планів наукових досліджень Міжрегіональної Академії управління персоналом за темою: «Модернізація механізмів формування фінансових ресурсів державними структурами, суб'єктами господарювання і населенням України як умова економічного та соціального розвитку суспільства» (номер державної реєстрації – 0121U108233) (провів комплексне дослідження існуючих підходів до визначення понять «інвестування» та «інвестиційна політика» та запропонував удосконалити систему методологічних інструментів для ефективного управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства; розробив концепцію напрямів розвитку

інвестиційного потенціалу будівельного підприємства, яка побудована на основі стратегічного та інноваційного підходів, спрямована на зміцнення конкурентних переваг підприємства, та включає в себе систему експертизи пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності, побудовану на принципах, програмах, політиці та елементах оцінки ефективності інвестиційної політики).

Формулювання наукового завдання, нове розв'язання якого отримано в дисертації.

Наукова новизна роботи полягає у в розробці теоретико-методологічних і науково-практичних засад вирішення проблем інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій. Найважливішими результатами, що характеризуються новизною і розкривають логіку, масштабність, повноту та зміст дисертації, є такі:

Вперше:

- розроблена концепція напрямків розвитку інвестиційного потенціалу будівельного підприємства побудована на основі стратегічного та інноваційного підходів, яка спрямована на зміцнення конкурентних переваг підприємства, та включає в себе систему експертизи пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності, побудовану на принципах, програмах, політиці та елементах оцінки ефективності інвестиційної політики;

Удосконалено:

- систему методологічних інструментів для ефективного управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства, який на відміну від нині відомих, враховує етап впровадження системи моніторингу та контролю за виконанням інвестиційних проєктів та етап створення системи стимулювання інновацій та впровадження нових технологій, що дозволяє не тільки забезпечити стабільний фінансовий результат, але й адаптуватися до змін на ринку, зміцнюючи конкурентні позиції будівельного підприємства;

- чотиривимірна модель інтегральної оцінки ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств, яка на відміну від існуючих, ґрунтується на таких факторах, як ефективність інвестиційного проєкту, ефективність механізму реалізації інвестиційного проєкту, стратегічна ефективність інвестиційної політики (рентабельність інвестицій, конкурентні переваги на ринку будівництва, довгострокова стабільність та здатність підприємства адаптуватися до змін на ринку) та стійкість і адаптивність інвестиційної політики;

- принципи інвестування у проєкти «зеленого» будівництва, які на відміну від існуючих, базуються на обґрунтуванні принципу екологічної ефективності, технологічної інноваційної, фінансової інклюзивної, економічної ефективності та довгострокової стійкості, циркулярності та ресурсозбереженості, адаптації до кліматичних змін, що сприятиме поліпшенню екологічної ситуації в країні, залученню міжнародних інвестицій, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та створенню стійкої та ефективної інвестиційної політики в будівельній галузі;

Дістало подальшого розвитку:

- визначення провідної дефініції дослідження «інвестиційна політика», що дозволило поглибити змістовне тлумачення даної дефініції, як системи державних і

корпоративних заходів, спрямованих на формування умов для ефективного залучення і розподілу інвестиційних ресурсів, яка включає в себе правові, економічні, фінансові та інституційні механізми для досягнення сталого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та соціального добробуту, що передбачає не лише підтримку інвестиційної активності, але й забезпечення стабільності, прозорості та мінімізації ризиків для інвесторів на всіх етапах інвестиційного циклу, а також враховує соціальні та екологічні наслідки інвестиційної діяльності, що сприятиме розширенню понятійно-категоріального апарату фінансової науки;

- теоретико-методологічний підхід кругообігу фінансових інвестицій та чинників впливу на обсяги інвестицій в будівельну галузь шляхом структуризації основних чинників (факторів), що визначають ефективність інвестиційних потоків, та на відміну від існуючих підходів враховує взаємозв'язок між економічними, регуляторними та соціальними чинниками, які впливають на інвестиційну активність у будівництві та дає можливість будівельним підприємствам бути більш гнучкими та адаптивними в виборі інвестора;

- запропоновано розширений інструментарій залучення інвестицій в будівельну галузь України, який на відміну від існуючого, поєднує комплекс фінансових, маркетингових, державних (адміністративних), юридичних, технологічних та комунікаційних інструментів та сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату, що забезпечує комплексний підхід до стимулювання інвестиційного потенціалу будівельних підприємств;

- класифікаційні ознаки «зелених інвестицій» у контексті проектів "зеленого" будівництва у частині типів інвестицій, географічного спрямування, типів впливу на ринок капіталу (ринок робочої сили, інфраструктурні проекти, сталий розвиток, зміна клімату), типів активів (відновлювальна енергетика, екологічні технології, «зелені» інфраструктурні проекти, зелені компанії), цілей інвестування (зниження викидів CO₂, розвиток відновлювальної енергетики, збереження біорізноманіття, покращення енергетичної ефективності) та інвестиційних інструментів (зелені облігації, екологічні акції, соціально відповідальні інвестиційні продукти);

- механізм залучення інвестиційних ресурсів в розвиток будівельного підприємства, який на відміну від існуючих, враховує принципи залучення фінансів, критерії відбору інвестора, чинники, які впливають на кругообіг інвестицій в будівельну галузь, джерела інвестиційних коштів, що створює передумови для оцінки інвестиційної політики будівельного підприємства, з метою побудови інформаційної інфраструктури для прийняття та підтримки ефективних інвестиційних рішень та мінімізації (або нівелювання) ризиків.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій, що захищаються. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані автором у дисертаційній роботі, ґрунтуються на теоретико-методологічних засадах науки «Фінанси», узагальненні поглядів та дослідженні ідей провідних вітчизняних і зарубіжних учених, використанні системи загальнонаукових і спеціальних методів. У роботі використано значну кількість джерел інформації, наведено дані про апробацію результатів на науково-практичних конференціях та впровадження розробок автора у практичну діяльність

підприємств. У цілому наукові результати, отримані в дисертації, є достовірними, науково обґрунтованими та доказовими.

Наукове значення роботи. Наукове значення роботи полягає у використанні висновків та рекомендацій дисертанта підприємствами, які забезпечують ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій.

Практичне значення та використання результатів роботи. Результати дисертаційного дослідження використано:

ТОВ «ТЕХНОБУДКОНСТРУКЦІЯ» (довідка від 10.10.2024 р. № 44/1);

ТОВ «Червонозоряне» (довідка від 17.09.2024 р. №17/09/24);

ТОВ «Центаурус» (довідка від 05.07.2024 р. №85).

ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональної Академії управління персоналом» довідка від 09.01.2025 р. № 7/1).

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Дисертація Ордуханова Т.Г. є самостійною науковою працею, в якій наведено теоретичні та методологічні положення і висновки, власні ідеї та розробки автора, що дають змогу вирішити поставлені завдання. Усі теоретичні напрацювання, практичні рекомендації, висновки та пропозиції, які отримані в ході дисертаційного дослідження, розроблені здобувачем самостійно.

Дисертацію виконано та обговорено на кафедрі фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної Академії управління персоналом. Основні ідеї та положення було оприлюднено на наукових конференціях, семінарах та конгресах, зокрема: V Міжнародний літній науковий симпозіум «Інноватика в сучасній освіті та науці: теорія, методологія, практика» (м. Одеса, 29–30 липня 2022 р.); VII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» (м. Полтава. 28-29 березня 2024 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні підходи у відновленні транспортної інфраструктури в особливих умовах воєнного стану: виклики та перспективи» (м. Київ, 23-24 жовтня 2024 р.); X Міжнародна науково-практична конференція "Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи" (м. Одеса. 04-05 жовтня 2024р).

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 9 наукових працях, у тому числі – 4 авторські статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному виданні, 4 тез доповідей за матеріалами конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 2,88 друк. арк. Власні здобутки висвітлено у 2,37 друк. арк.

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Ордуханов Т.Г. Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління. Економічні науки, 2023. №5 (72). С. 39-44. <https://doi.org/10.32689/2523-4536/72-6>

2. Ордуханов Т.Г. Інвестування будівельної галузі в умовах війни. Збірник

наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки). №4(53) 2024. С. 124-132. <https://doi.org/10.32782/2519-884X-2024-53-13>

3. Ордуханов Т.Г. Вплив зелених інвестицій на розвиток будівельних підприємств України в умовах війни. Науково-практичний журнал «Сталий розвиток економіки». №4(51) 2024. С. 361-367. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-51>

4. Кришталь Г.О., Ордуханов Т.Г. Кругообіг інвестицій в будівельну галузь та їх вплив на ефективність інвестиційної політики. Економіка та суспільство. 2025. № 71. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-13>

5. O. Iastremska, T. Ivanova, T. Ordukanov, O. Denysiuk, M. Zinchenko. Investment policy of construction enterprises under the conditions of marital state. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu. 2024, (1): 197 – 202. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2024-1/197>

6. Ордуханов Т.Г., Васильконова Е.О., Кришталь Г.О., Інноваційні технології в архітектурі та будівництві в Україні: перспективи та необхідність застосування. Матеріали V Міжнародного літнього наукового симпозіуму «Інноватика в сучасній освіті та науці: теорія, методологія, практика». (м. Одеса, 29–30 липня 2022 р.). Одеса : ГО «Інститут інноваційної освіти» - 2022. – С. 70-72.

7. Кришталь Галина, Ордуханов Тигран. Інвестування будівельної галузі. Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством». (м. Полтава. 28-29 березня 2024 р.). Полтава. – 2024. – С. 459-460.

8. Ордуханов Т.Г., Кришталь Г.О. Перспективи розвитку будівельних підприємств в умовах воєнного стану. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні підходи у відновленні транспортної інфраструктури в особливих умовах воєнного стану: виклики та перспективи» (м. Київ, 23-24 жовтня 2024 р.). Київ. – 2024. - С.305-307

9. Ордуханов Т.Г., Кришталь Г.О. Планування розвитку бізнес-середовищі підприємств будівельної галузі. Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції "Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи" (м. Одеса. 04-05 жовтня 2024р). Одеса. – 2024.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана кваліфіковано, грамотно, науковим стилем, виклад матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій можна охарактеризувати як доступний.

Характеристика особистості здобувача. Ордуханов Тигран Гаррійович зарекомендував себе як здібний науковець. Проявив вміння працювати з науковими джерелами, здійснювати аналітичні дослідження. Є людиною виваженою, працелюбною, вихованою, активною, вимогливою до себе та оточуючих. Застосував нові методи та підходи до дослідження. Успішно виконав освітньо-наукову програму за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК ЩОДО ДИСЕРТАЦІЇ:

1. За науковою новизною, теоретичним та практичним значення результатів дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» Ордуханова Тиграна Гаррійовича за темою: «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.).

2. Порушити клопотання перед Вчено радою Міжрегіональної Академії управління персоналом про утворення спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації особи, яка здобуває ступінь доктора філософії, з метою присудження зазначеного ступеня за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» у складі:

Каліна Ірина Іванівна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу, Міжрегіональна Академія управління персоналом - голова разової спеціалізованої вченої ради;

Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки бізнесу. Міжрегіональна Академія управління персоналом - рецензент;

Цімошинська Оксана Валентинівна – кандидат економічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри фінансів, банківської та страхової справи. Міжрегіональна Академія управління персоналом - рецензент;

Рижакова Галина Михайлівна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту в будівництві. Київський національний університет будівництва і архітектури – офіційний опонент;

Калінін Олександр Володимирович - доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана – офіційний опонент.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів наук та кандидатів

наук: – всього: «за» – 14, «проти» – немає, «утрималося» – 1; в тому числі за профілем поданої на розгляд дисертації: «за» – 3, в тому числі 1 доктор та 2 кандидати наук.

Головуючий міжкафедрального
фахового семінару, д.е.н., професор

Ірина КАЛІНА

Секретар міжкафедрального
фахового семінару, доцент кафедри
фінансів, банківської та страхової
справи, к.е.н., доцент

Ганна СКИБА